Адыгэ макъ

№ 48 (19562)

2010-рэ илъэс

БЭРЭСКЭШХУ

ГЪЭТХАПЭМ И 19

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИIЭП

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Зэфэхьысыжьхэм уагъэрэзэнэу щыт

Тигъэзет къызэрэхиутыгъагъэу, Урысые Федерацием и Уплъэкlу-лъытэкlо палатэ, УФ-м иуплъэкlу-лъытэкlо органхэм я Ассоциацие я Тхьаматэу Сергей Степашиныр зипэщэ куп Адыгеим щыlагъ.

УФ-м и Уплъэкlу-лъытэкlо палатэ тикъэралыгъо исубъектхэм ащызэхищэгъэ уплъэкlунхэм зэфэхьысыжьэу афэхъугъэхэм, кризисым пэшlуекlогъэным пае агъэнэфэгъэ программэр Адыгеим зэрэщагъэцакlэрэм, Шъачэ щыкlощт Олимпиадэм ипэгъокlэу къушъхьэ-лыжэ спортым зызщыфагъэхьазырыщт базэ республикэм щышlыгъэным, нэмыкl lофыгъохэми бгъуитlур атегущыlагъ.

Мыщ фэгъэхьыгъэ зэхэсыгъоу зэхащагъэм пэублэ псалъэ ТхьакIущынэ Аслъан къыщишIызэ, непэрэ мафэхэм яхъулIэу Iофхэм язытет, мы аужырэ илъэсищым экономикэм хэхъоныгъэу ышIыгъэхэм, нэмыкI лъэныкъохэми кIэкIэу къащыуцугъ. УплъэкIу-лъытэкIо палатэм зэхищэгъэ уплъэкIунхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкIэ, федеральнэ гупчэм къытIупщыгъэ ахъщэр зищыкIагъэм республикэм щыпэIуагъэхьагъ, финанс законодательствэр зыкIи укъуагъэ хъугъэп. Мы Iофыр шапхъэхэм адиштэу тапэкIи гъэцэкIэгъэным анаIэ зэрэтырагъэтэщтыр республикэм ипащэ къыIуагъ.

Президентым анахьэу ынаIэ зытыридзэгъэ лъэныкъохэм шъуащытэгъэгъуазэ.

Кризисым пэшIуекIогъэным пае 2009-рэ илъэсым республикэмкIэ штаб, зэкIэ муниципальнэ образованиехэм кризисым пэшIуекIорэ комиссиехэу Iоф ащызышIэхэрэр зэхащагъэх. Зэфэхьысыжьхэм анахь шъхьаIэу къахэбгъэщын плъэкIыщтыр социальнэ мэхьанэ зиIэ программэхэм ащыщ зи къызэрэзэтемыуцуагъэр ыкIи IофшIапIэ зимыIэхэм япчъагъэ нахь макIэ зэрэхъугъэр арых.

Федеральнэ IэпыIэгъу зэратыщт предприятиехэм яспискэу зэхагъэуцуагъэм зэфэшIыгъэ акционер обществэу «Картонтара» ыкIи зэIухыгъэ акционер обществэу «Мыекъопэ редуктурышI заводыр» зыфиIохэрэр хэфагъэх. Джащ фэдэу ООО «Дондуковскэ комбикормышI заводыр» мы спискэм хэгъэхьэгъэным фэгъэхьыгъэ предложение федеральнэ гупчэм фырагъэхьыгъ. Пэрытныгъэ зыIыгъ предприятие 19-у республикэм итхэм Iофхэм язытет тхьамафэ къэс зэфахьысыжьы.

(ИкIэух я 2-рэ н. ит).

КъыкIырагъэчы хъущтэп

Наркотикхэм апэшIуекIогъэнымкIэ комиссиеу АР-м щызэхащагъэм тыгъуасэ зэхэсыгъоу иIагъэм тхьамэтагъор щызэрихьагъ АР-м и Президентэу ТхьакIущынэ Аслъан. Ащ хэлэжьагъ Урысыем и ФСКН Краснодар краимкIэ и Регион гъэIорышIапIэ ипащэ игуадзэу Андрей Ведерниковыр.

Наркотикхэр зэрагъэфедэхэрэм ыкIи хэбзэнчъэу зэрагъэзекIохэрэм пэшIуекIогъэным фэшI, зэпхыгъэхэу Iофтхьабзэхэр зэрэзэрахьэщтхэм фэгъэхьыгъэ республикэ программэу 2009 — 2010-рэ илъэсхэм ателъытагъэр гъэцэкIагъэ зэрэхъурэм апэу тегущыIагъэх. АР-м псауныгъэм икъэухъумэнкIэ и Министерствэ мы лъэныкъомкIэ блэкIыгъэ илъэсым зэшIуихыгъэхэм афэгъэхьыгъэ доклад къышIыгъ ащ ипащэу Натхъо Разыет. Ащ къызэриIуагъэмкIэ, программэм къыдилъытэхэрэм ягъэцэкIэн пэIуагъэхьанэу бюджетым щагъэнэфэгъэгъэ сомэ миллиони 3-м щыщэу сомэ миллиони 2,142-р мы отраслэр ары зыфагъэкIуагъэр. Ар зыпэIуагъэхьагъэхэм министрэр игъэкIотыгъэу къэтегущыIагъ. ГущыIэм пае, зы миллионрэ мин 259-кIэ Адыгэ наркологическэ диспансерым пае оборудование къащэфыгъ, сомэ мин 831-м ехъур наркотикхэм апыщагъэ хъугъэхэм зэряIэзэщтхэ уц Iэзэгъухэм апаIуагъэхьагъ.

Нэужым АР-м шIэныгъэмрэ гъэсэныгъэмрэкIэ иминистрэу Беданыкъо Рэмэзан зипэщэ министерствэм фэгъэзагъэу программэм къыдилъытэхэрэм ягъэцэкIэн Iоф зэрэдашIагъэм къытегущыIагъ. Джащ фэдэу культурэмкIэ Министерствэм Iофтхьабзэу зэшIуихыгъэхэм афэгъэхьыгъэ доклад къышIыгъ ащ ипащэу Чэмышъо Гъазый, лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ Комитетым ипащэу ЖакIэмыкъо Вячеслав республикэ СМИ-хэм наркотикхэм апэшIуекIоу къатхыгъэхэм ыкIи къагъэлъэгъуагъэхэм ащигъэгъозагъэх.

ЖакIэмыкъо Вячеслав идоклад ыуж Андрей Ведерниковым гущыIэр зештэм, Къыблэ Федеральнэ шъолъырым щыIэ гъэIорышIапIэхэм Iофэу ашIагъэр зыщызэфахьысыжьыгъэ зэхэсыгъом Адыгеим и СМИ-хэм наркоманием, ешъоным япхыгъэ Iофыгъохэр чанэу къызэратхырэр ыкIи къызэрагъэлъагъорэр къызэрэщыхагъэщыгъэр къыIуагъ, Комитетым ипащи, зэкIэ журналистэу ар зыгъэцэкIагъэхэми «тхьашъуегъэпсэу» къариIуагъ.

Нэужым Теуцожь район администрацием ипащэ игуадзэу ХьакIмамыкъо Азаматрэ Шэуджэн район администрацием ипащэу Хъуажъ Налбыйрэ муниципальнэ образованиеу зипащэхэм наркотикхэм апэшIуекIорэ Iофтхьабзэу ащызэшIуахыхэрэм къатегущыIагъэх.

Зэхэсыгъом икIэухым АР-м и Президент пстэури къызэфихьысыжьызэ, Iофхэр нахьышIу зэрэхъугъэхэр пчъагъэхэм къызэраушыхьатырэр къыхигъэщыгъ, ау ащ къыщымыуцунхэу, джыри нахьышIу зэрэхъущтым фэбэнэнхэу къариIуагъ, тапэкIэ анаIэ зытырагъэтын фаехэр къыгъэнэфагъэх.

ХЪУТ Нэфсэт.

ЭкономикэмкIэ ишIуагъэ къэкIощт

Урысые Федерацием и ЛъытэкIо палатэ и Тхьаматэу Сергей Степашиныр зыхэлэжьэгъэ зэукIэу тыгъуасэ щыIагъэм ыуж ащ ти Президентэу ТхьакIущынэ Аслъан игъусэу къушъхьэм кIуагъэх олимпийскэ баззэхэу тренировкэхэр зыщыкIощтхэр Адыгеим щыгъэпсыгъэнхэмкIэ гугъапIэу ыкIи амалэу щыIэхэр зыфэдэхэр зэхафынхэм пае. ЧIыопс-климатическэ амалхэу тиIэхэр зыфэдэхэр пIэлъэ кIэкIым къыкIоцI республикэм ихьакIэ рагъэлъэгъунхэ, гурагъэIонхэ алъэкIыгъ. Сергей Степашиным АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат игъусэу снегоходымкIэ къушъхьэу Ошъутенэ ылъапсэ дэжь Абадзешскэ перевалым къыщакIухьагъ.

АР-м и Премьер-министрэ Сергей Степашиным къыфиIотагъ чIыпIэу зыдэгъэзагъэхэм елъытыгъэмэ, гъэхъунэ Плъыжьым нахьи Лэгъо-Накъэ нахь шIогъэ гъэнэфагъэхэр зэриIэхэр: бэдзэогъуми шышъхьэIуми ащ икъушъхьэтххэм осыр ателъ, спортсменхэм зыщагъэхьазырынымкIи амал гъэнэфагъэхэр ащ къетых. Советскэ Союзым ихэшыпыкIыгъэ лыжнэ командэ дунаим ичемпионатхэм мы чIыпIэм зызэрарщигъэхьазырыщтыгъэми ар къеушыхьаты. Республикэм ихьакIэ къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, олимпийскэ джэгунхэр зыщыкIощт чIыпIэм Адыгеир зэрэпэблагъэр, чIыопс-климатическэ амал гъэшIэгъонхэр зэриIэхэр, Io хэлъэп, къызфэгъэфедэгъэнхэ фае тренировкэ зыщашIыщт баззэхэр мыщ щыгъэпсыгъэнхэм пае.

— Непэ Адыгеим икъэлэ шъхьаIэ щыIогъэ зэIукIэм къыщаIогъэ пстэури слъэгъугъэ. Амалэу иIэхэмкIэ Адыгеир адрэ чIыпIэхэм къызэрахэщырэр нафэ къысфэхъугъ, чIыопсыр умыгъэшIэгъон умылъэкIынэу дахэ, социальнэ-экономикэ ыкIи политикэ лъэныкъомкIи зыпкъитыныгъэр къыхэщы. Республикэм тренировкэхэр зыщашIыщт баззэхэр щызэхэщэгъэнхэр — ар зэшIопхын плъэкIыщт проектэу щыт, ау ащ Iоф дэшIэгъэн фае. Турист-рекреационнэ комплексым республикэм хэхъоныгъэ щишIынымкIэ игъоу слъэгъухэрэр УФ-м и Правительствэ и Тхьаматэу Владимир Путиным лъызгъэIэсыщтых ахэм ахэплъэным пае, — журналистхэм адыриIэгъэ зэдэгущыIэгъум къыщыхигъэщыгъ Сергей Степашиным.

Ащ зэрилъытэрэмкIэ, чIыопс чIыпIэхэу къагъэнэфэгъэхэм лъэпсэнчъэу ахагъэхьэгъэ чIыгухэм япхыгъэ Iофыгъори зэшIохыгъэн фае. Сергей Степашиным а Iофыгъом изэшIохын зэрэкIорэр ежь ышъхьэкIэ ыуплъэкIущт.

УФ-м и ЛъытэкIо палатэ и Тхьаматэ ащ дакIоу зэрэхигъэунэфыкIыгъэмкIэ, физическэ культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ, я XXII-рэ кIымэфэ Олимпийскэ джэгунхэм ыкIи я XI-рэ кIымэфэ Паралимпийскэ джэгунхэм язэхэщэнкIэ УФ-м и Президент дэжь щыIэ Советым изэхэсыгъо гъэтхапэм ыкIэхэм адэжь щыIэщт. Олимпиадэу Ванкувер щыIагъэм Урысыем ихэшыпыкIыгъэ командэ хэукъоныгъэу щишIыгъэхэм ащ щахэплъэщтых. Сергей Степашиным къызэрэкIигъэтхыгъэмкIэ, а Советым ежьыри хэтэу зэрэщытым къыпкъырыкIызэ, Шъачэ щыкIощт Олимпиадэм изыфэгъэхьазырын Адыгеим амалэу иIэхэр щагъэфедэнхэ зэралъэкIыщтым фэгъэхьыгъэу хэгъэгум иапшъэрэ пащэхэм еплъыкIэу иIэр алъигъэIэсыщт.

Адыгэ Республикэм и Президент ипресс-къулыкъу

Зэфэхьысыжьхэм уагъэрэзэнэу щыт

(Апэрэ нэкIуб. къыщежьэ).

Промышленнэ предприятие 14-мэ аштэгъэ чIыфэхэм (кредитхэм) япроцент ставкэхэр субсидировать шIыгъэным пае сомэ миллиони 10,5-рэ илъэсым къыкIоцI афатIупщыгъ. Джащ фэдэу мэкъумэщ хъызмэтым Iоф щызышIэхэрэм ателъ кредитхэм япроцентхэр апщыныжьын амал яIэным фэшI 2009-рэ илъэсым сомэ миллион 336-м ехъу аIэкIагъэхьагъ.

Кризисым пэшIуекIогъэным пае зэхащэгъэ республикэ штабым анахьэу ынаIэ зытыригъэтырэ лъэныкъохэм ащыщ бизнес цIыкIумрэ гурытымрэ хэхъоныгъэхэр ягъэшIыгъэныр. Мы лъэныкъомкIэ Iофыгъоу къэуцухэрэр зэшIохыгъэнхэм фэшI 2009 — 2011-рэ илъэсхэм ателъытэгъэ республикэ программэ аштагъ. БлэкIыгъэ илъэсым ащ игъэцэкIэн сомэ миллион 238,7-рэ пэIуагъэхьагъ, сомэ миллион 60-р республикэ бюджетым къыхахыгъ. Ащ къыдыхэлъытагъэу предпринимательствэ цIыкIум ыкIи гурытым ясубъект 420-мэ финанс IэпыIэгъу арагъэгъотыгъ. Зигугъу къэтшIыгъэ программэм ишIуагъэкIэ нэбгырэ минищым ехъумэ IофшIэпIэ чIыпIэхэр яIэхэ хъугъэ.

Кризисым иапэрэ мазэхэм IофшIапIэ зимыIэхэм япчъагъэ проценти 4,4-рэ хъущтыгъэмэ, джырэ лъэхъан ар проценти 2,5-м нэсэу республикэм къыщеIыхыгъ.

Инвестициехэм алъэныкъокIэ Адыгеим хэхъоныгъэшIухэр зэришIыгъэхэр АР-м и Президент ипсалъэ къыщыхигъэщыгъ. Мы аужырэ илъэсищым республикэм иэкономикэ сомэ миллиард 37-м ехъу инвестициеу къыхалъхьагъ, тапэкIи а IофшIэныр лъагъэкIотэн ягухэлъ. Непэ Адыгеим иэкономикэ мылъку къыхэслъхьащт зыIорэ бизнесменхэм зэкIэми сыд фэдэрэ лъэныкъокIи IэпыIэгъу афэхъунхэм зэрэфэхьазырхэр А.ТхьакIущынэм къыIуагъ.

АР-м и Правительствэ Iоф зишIэрэ илъэсищыр зэфэпхьысыжьымэ, а уахътэм къыкIоцI къадэхъугъэм уигъэрэзэнэу зэрэщытыр, ау джыри зэшIохыгъэн фаеу щыIэр зэрэмымакIэр къыдалъытэзэ, ыпэкIэ зэрэлъыкIотэщтхэр республикэм ипащэ кIэух зэфэхьысыжьэу къышIыгъ.

Кризисым пэшIуекIорэ программэу Адыгеим щаштагъэр дэгъоу гъэцэкIагъэ зэрэхъугъэр нэужым гущыIэ зыштэгъэ Сергей Степашиным къыIуагъ. Джащ фэдэу УФ-м и Президентэу Дмитрий Медведевым ышIыгъэ унашъом диштэу бюджет ахъщэр субъектхэм зэрагъэфедэрэм пытагъэ хэлъэу зэрэлъыплъэхэрэм игугъу къышIыгъ. БлэкIыгъэ илъэсым аудиторхэм тикъэралыгъо ирегион 28-рэ ауплъэкIугъ. УплъэкIу-лъытэкIо палатэм республикэм щызэхищэгъэ Iофтхьабзэхэм зэфэхьысыжьэу фэхъугъэхэм узыгъэгумэкIын хэукъоныгъэ къызэрахимыгъэщыгъэр игуапэу къыкIигъэтхъыгъ.

Зэхэсыгъом икIэухым «За укрепление финансового контроля» зыфиIорэ медалэу ТхьакIущынэ Аслъан къыфагъэшъошагъэмрэ ар къэзыушыхьатырэ тхылъымрэ УплъэкIулъытэкIо палатэм ипащэ къыритыжьыгъэх.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

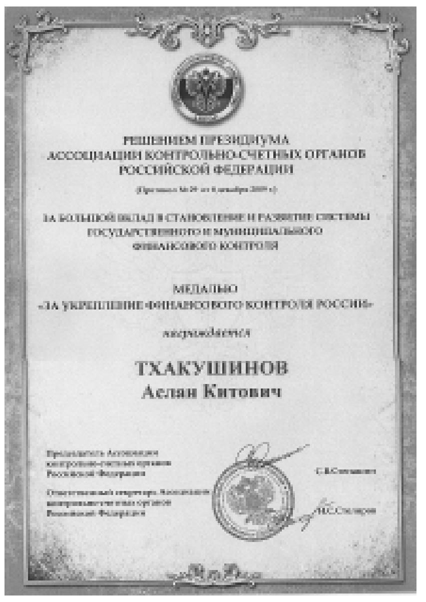
РЕШЕНИЕМ ПРЕЗИДИУМА АССОЦИАЦИИ КОНТРОЛЬНО-СЧЕТНЫХ ОРГАНОВ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

ЗА БОЛЬШОЙ ВКЛАД В СТАНОВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО И МУНИЦИПАЛЬНОГО ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ

МЕДАЛЬЮ «ЗА УКРЕПЛЕНИЕ ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ РОССИИ»

награждается

ТХАКУШИНОВ
Аслан Китович

Медаль «За укрепление финансового контроля России»

Ассоциация контрольно-счетных органов Российской Федерации

Тхакушинов
Аслан
Китович

решением Президиума Ассоциации контрольно-счетных органов Российской Федерации

от «8» декабря 2009 г. № 29

Удостоверение № 105

Российской Федерации С.В. Степашин

ТекIоныгъэм и Мафэ ипэгъокIэу

Хэгъэгу зэошхом ТекIоныгъэр къызыщыдахыгъэм ия 65-рэ илъэс ипэгъокIэу мэлылъфэгъум и 1-м къыщегъэжьагъэу «ТекIоныгъэр къыдэзыхыгъэхэр» зыфиIорэ патриотическэ Iофтхьабзэр Адыгеим щырагъэжьэщт. Джащ фэдэу мэфэкIым епхыгъэу АР-м туризмэмкIэ изаслуженнэ IофышIэу, спорт туризмэм имастерэу, шъолъыр зэфэшъхьафхэм ащызэлъашIэрэ Максим Богатыревыр дунаим икъушъхьэ анахь лъагэу Эверестым дэкIоещт.

Iофтхьабзэхэр зэрэзэхащэщтым фэгъэхьыгъагъ АР-м лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет зэхищэгъэ пресс-конференциер.

Комитетым ипащэу ЖакIэмыкъо Вячеслав ТекIоныгъэм и Мафэу къэблагъэрэм зэрифэшъуашэу пэгъокIыгъэн зэрэфаер къыхигъэщызэ, а лъэныкъомкIэ непэ Iофэу ашIэрэм кIэкIэу къыщыуцугъ. Бульварэу «ТекIоныгъ» ыкIи «ДзэкIолIым ипсынэкIэчъ» зыфиIорэ саугъэтхэм адэжь мэфэкIым фэгъэхьыгъэ баннерхэмрэ Хэгъэгу зэошхом иветеранхэм ясурэтхэмрэ зэрапалъэщтхэм, нэмыкI Iофтхьабзэу рагъэкIокIыщтхэм ягугъу къышIыгъ.

Адыгэ Республикэм ыкIи ТекIоныгъэм ябыракъхэу (копиер) Эверест илъэгэпIэ анахь иным щагъэуцущтхэр ЖакIэмыкъо Вячеслав торжественнэу Максим Богатыревым ритыгъэх. Агъэнэфэгъэ чIыпIэм дунэе экспедицием хэтхэр жъоныгъуакIэм и 9-м нэсынхэу ыкIи ТекIоныгъэм и Мафэ ащ щыхагъэунэфыкIынэу ары зэрегупшысэхэрэр. КъэIогъэн фае, США-м, Ирландием, Украинэм, нэмыкI къэралыгъохэм къарыкIыщт спортсменхэр Iофтхьабзэм зэрэхэлэжьэщтхэр. Тиспортсмен цIэрыIо мыщ зызэрэфигъэхьазырырэм, ащ пшъэрылъэу зыфигъэуцужьыхэрэм, нэмыкI лъэныкъохэм япхыгъэ упчIэхэр журналистхэм ратыгъ, игъэкIотыгъэ джэуапхэри М.Богатыревым къаритыжьыгъ.

(Тикорр.).

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан къытырихыгъэх.

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иятIокIитIурэ хырэ зэхэсыгъо 2010-рэ илъэсым гъэтхапэм и 24-м щыIэщт.

Зэхэсыгъом Iофыгъохэу зыщатегущыIэщтхэм мы къыкIэлъыкIохэрэр ахагъэхьагъэх: ятIонэрэу мы законопроектхэм ахэплъэгъэныр: «Адыгэ Республикэм и Законэу «ЧIыгум епхыгъэ эфыщытыкIэхэм ягъэзекIон ехьылIагъ» зыфиIорэм ия 15-рэ статья кIуачIэ имыIэжьэу лъытэгъэныр», «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо органхэм Iофэу ашIэрэм фэгъэхьыгъэ къэбарыр алъыIэсынымкIэ правэм епхыгъэ зэфыщытыкIэ зырызхэм ягъэтэрэзын ехьылIагъ», «Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ехьылIагъ» зыфиIорэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэр; апэрэу законопроектхэм ахэплъэгъэныр: Адыгэ Республикэм и Законхэу «Адыгэ Республикэм 2010-рэ илъэсымкIэ ыкIи 2011-рэ, 2012-рэ план чэзыухэмкIэ иреспубликэ бюджет ехьылIагъ», «Адыгэ Республикэм бюджет Iофыр зэрэщызэхэщагъэм ехьылIагъ», «Адыгэ Республикэм къэралыгъо граждан къулыкъур гъэцэкIагъэ зэрэщыхъурэм ехьылIагъ», «Былымхъуным лъэпкъышIухэм якъыхэхын иIоф зэрэщызэшIуахырэм ехьылIагъ», «ЧIыпIэ зыгъэIорышIэжьыным ехьылIагъ», «Адыгэ Республикэм къэралыгъо мылъкум епхыгъэ Iофхэр зэрэщагъэзекIохэрэм фэгъэхьыгъ», «ЦIыфхэм социальнэ лъэныкъомкIэ яфэIо-фашIэхэр гъэцэкIэгъэнхэм ехьылIагъ», «КIэлэцIыкIу ибэхэм ыкIи ныгыхэм анаIэ зытемытыжьэу къэнагъэхэм социальнэ IэпыIэгъу ятыгъэнымкIэ гарантие тедзэхэу щыIэхэр гъэцэкIагъэ зэрэхъухэрэм фэгъэхьыгъ», «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цIыфхэм ипотекэм ылъэныкъокIэ къэралыгъо социальнэ IэпыIэгъу ятыгъэным ехьылIагъ», «Адыгэ Республикэм анахь лъэшэу къыщаухъумэрэ чIыопс чIыпIэхэр зэрищыкIагъэм тетэу къэгъэгъунэгъэнхэм пае Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ иорганхэм яполномочиехэр гъэцэкIэгъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфиIохэрэм зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэр ыкIи нэмыкI Iофыгъохэр.

Сессием иIофшIэн Жуковскэм иурам тет унэу N 22-м зэхэсыгъохэр зыщыкIохэрэ Залышхоу хэтым сыхьатыр 11.00-м щиублэщт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Анатолий ИВАНОВ

Ныбджэгъу лъапIэхэр!

ИжъыкIэ къыщегъэжьагъэу гъэтхапэм и 21-м, Дунаим зыкъызыщызэIуихырэм, дунаир зыщыкIэжьырэм ехъулIэу адыгэхэм илъэсыкIэр къыхьагъэу алъытэщтыгъэ ыкIи ар игъэкIотыгъэу хагъэунэфыкIыщтыгъэ.

Псаунытъэрэ гъэбэжъурэ къаритынэу, нэхъойрэ дэрмэнрэ яунэхэм арылъынэу, дунаир мамырынэу ахэр Тхьэм елъэIущтыгъэх.

Шъозэбэным, шыгъачъэм, адыгэ джэгукIэ зэфэшъхьафхэм мэфэкIыр къагъэкIэракIэщтыгъэ, ини, цIыкIуи зыхэлэжьэрэ джэгушхокIэ аухыжьыщтыгъэ.

Мы шэн-хэбзэ дахэр къэIэтыжьыгъэным, зыпкъ игъэуцожьыгъэным яшъыпкъэу Iоф дашIэ Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Министерствэрэ Лъэпкъ культурэм и Гупчэрэ. Адыгеим икъэлэ шъхьаIэу Мыекъуапэ мыгъэ щызэхащэрэ мэфэкIым хэлэжьэщтых орэдыIохэр, орэдыIо ыкIи къэшъокIо купхэр. Адыгэ джэгум щызэнэкъокъущтых къэшъуакIохэр, анахь пшъэшъэ дахэр къыщыхахыщт, зэряшэнэу адыгэ шхынхэр къекIолIагъэхэм апагъохыщт.

МэфэкIыр гъэтхапэм и 21-м, сыхьатыр 18-м АР-м и Лъэпкъ музей ыпашъхьэ щырагъэжьэщт.

Жъи, кIи сыхэлэжьэн, сиадыгэ хабзэ згъэкIодынэп зыIорэ пстэури шъукъетэгъэблагъэ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр гухэкIышхо щыхъоу фэтхьаусыхэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу, ОАО-у «Дондуковскэ элеваторыр» зыфиIорэм игенеральнэ директорэу Болэкъо Мыхьамэт Адамэ ыкъом ыш ипшъашъэ зэрэщымыIэжьым фэшI.

ШЭУДЖЭН Байзэт

ГУГЪЭМ ИIОТЭЖЬЫПI

Рассказ

(КъызыкIэлъыкIорэр гъэтхапэм и 17-м къыдэкIыгъэ номерым ит).

«Е си Тхьэ закъу, е си Тхьэ закъу... — ымакъэ къимыкIэу Iупчъапчъэзэ, ымышIэрэ кIэлэ хымэм ыл фэузэу мэгъы. ГъэшIэгъоны, — егупшысэщтыгъ ар, — гуцэфэ лые зыфишIыгъэу, ыгу джэнджэш къызфихьагъэр джы къыкъоуцуагъ, гукIэгъу къыфишIэу ыIапэ къыфищэигъ...» Купыр къезэрэфэкIыщтыгъ. Зулхьаджэ пытэу ылъакъомэ зэратетымкIи, Iэжь-лъэжьэу, сакъэу зыкъызэриухъумэжьырэмкIи къулайныгъэ зэрэхэлъыр, гъэрет дэгъу зэриIэр къапшIэщтыгъ.

Нэутхэу ащыщ горэ къызыкIэрэхьэм, ащ ыжэпкъэу шIоу зэуагъэр енэгуягъо зэриутыгъэкIэ, къэупэрази, гырзэу къызэхэфагъ. Игъусэхэр хъугъэм нахь къыгъэгубжыгъэхэу Зулхьаджэ къыжэхэлъадэхи шъхьае, къадэхъугъэ щыIэп, зыр, ыбгъапэ етхъожьи зэхэтIысхьагъ, ящэнэрэм ар зелъэгъум шъхьачъэпсачъэу кIиIэжьыгъ.

Зулхьаджэ пшъашъэр къызырещэжьэжьым еупчIыгъ:

— А пшъашъ, сыда пцIэр?

— Марианна.

— ЦIэ дах... Сэ Зулхьадж къызэрэсаджэхэрэр.

— СилъэпкъкIэ сыболгарк, сянэ-сятэхэр мыщ бэшIагъэу щэпсэух. Сэ дэпIэ фабрикэм Iоф щысэшIэ, гужъуагъэу IофшIэныр тэухышъ, уизакъоу гъогу укъытехьажьынкIэ щынагъо...

Джаущтэу зэрэгъэгущыIэхэзэ, такъикъ заулэ нахьыбэрэ къэмыкIуагъэхэу нэикI-IуикIэу кIэлэ купыр джыри къашъхьарылъэдагъ. Гъогубгъум Iут унэм ищагу хьэу дэлъхэр пшъэхъухэр зэпаутынхэм фэдэхэу, ябгэу къилъыгъэхэу мэIэтхъолъатхъох. IэпыIэгъу къафэхъун гори зэрэщымыIэм Марианнэ ыгу къыгъэкIодыгъэу, щтагъэу зеплъыхьэ. «Зыгорэм еджэгъэн фае» — зэриIожьи, хьэу зызымышIэжьырэр къылъэбанэми, пчъэм теозэ, унэм исхэм яджэщтыгъ: — сышъолъэIу, мардж, псынкIэу пчъэр къыIушъух!»

— Хэт ар? — щтагъэу бзылъфыгъэ макъэ унэм къыщыупчIагъ. Ащ ыуж бэ темышIэу щагу остыгъэр къыхагъани, лIырэ шъузырэ IэпцIэ-лъапцIэхэу унэм къикIыгъэх.

— Мардж, шъукъыддэIэпыI! Сигъусэ аукIыгущ! — пшъашъэм гъызэ зажэхидзагъ.

— Зэ, зэ, сипшъашъ, зыIаж... Мары сэ джыдэд! — лIым къызэриIокIи, ащ лъыпытэу унэм илъэдэжьыгъ. Ар шъузым шIоигъуаджэу кIэлъыгъумыгъуштыгъ бэлахьэ горэ къыщымышIыным пае имыIофым хэмыхьэмэ зэрэнахьышIур риIозэ. Ащ ыIорэм лIыр пымылъэу ыкъоу къыгъэущыгъэр игъусэу унэм къилъэти, пшъашъэм зыфиIорэм зэкIэри чъагъэ, ау кIасэ хъугъэ. Зулхьаджэ псэ пымытыжьым фэдэу чIыгум теушхогъагъ. Хъугъэр ежьми ащ дэжь дэдэм къыгурыIуагъэп. КъэзыуцухьагъэхэУ къезаощтыгъэхэм ащыщ ыкIыбкIэ къакIуи, шъэжъыер ыпчэ къыхисагъ; папцIэу ыпкъышъол зыгорэ къызэрэнэсыгъэр ащ къышIагъ, ау плъыр-стырэу зыхэтым илыуз шIагъоу къыхигъэщыгъэп.

ТIэкIу зытешIэм, лъы бащэу кIэчъыгъэм онтэгъоу зэхигъэфагъ.

— Зулхьадж, Зулхьадж! — Марианнэ зимышIэжьэу еджэщтыгъ, ау кIалэр бзэмыIугъ. ТелефонымкIэ псынкIэу теохи, «IэпыIэгъу псынкIэм» сымэджэщым нигъэсыгъ, ежь пшъашъэри ащ игъусагъ. Зулхьаджэ кIаIэхи, палатэм зырахьэм, узэплъын хэлъыжьыгъэп ышъхьи ынэгуи уIагъэхэр ателъыгъэх. Лъэу тегъухьагъэм ынэгу зэхыуигъэшIыкIыжьынэу щытыгъэп. «Е си Тхьэ закъу! О гукIэгъу къыфэшI, икъин о тех!» — Марианнэ гуIэу ыIупшIэхэм яцэкъэжьыщтыгъэ.

Марианнэ хирургым елъэIуи, тырихыгъэх, ежь зэриIоу тэджыгъэмэ еплъыгъ: лъэтэныр къипшIэпшIыкIэу къикIыщтыгъэ, тхьацум ипшэжьыгъо дэдэ хъугъагъэ. Пщэрыхьаным Дэхащэ фэIазэти, зи римыгъаIоу ыгъэтэмэми, тхьацур зэхихыгъ, хьазырэу щыт гъоф бгъузэ кухэм аригъэкIугъ; машIор упэбжьагъэу игъо зэхъум, гъофхэр хьакум ригъэуцуагъэх. «Къалэм дэсмэ сыд якъэбар шъуIуа?» — къорылъфи пхъорэлъфи ыпсэ ахэтIагъэу, ыгу афигощэу зэрегъафэх, къызэпичъыхьэу унагъо пэпчъ гукIэ нэсы, игугъэ-гумэкI чэщырэ пкIыхьэлъэгу фэхъужьы.

Дэхащэ шъабэу теуцоу, хэкIошъыкIэу къыпшIошIыми, зыфежьэрэр фэкъулаеу зэшIуехьэ Iаер сынэгу зыкIэкIым, шIу зэрэщымыIэр... — Дэхащэ къэгъыгъ, ынэхэр нэпсым зэлъикIухи, къызэкIэшIэтагъэх.

— Шъалихьи къэбар гомыIур зызэхихыгъэм игугъу хэтэу джэхэшъогур рикIукIызэ, тутыныр зыIуимыхэу.

— А лIыжъ, Тхьэр осэгъэлъэIу: земыгъэукIыхьэу, елбэтэу къалэм нэс, къэбарыр зыфэдэр о нахь къызэхэпфын, шIэхэу къэгъэзэжь...

Шъалихьэ гумэкIыгъом зэридзэжьзэ къалэмрэ къуаджэмрэ азыфагу илъ гъогууанэр зэпичи, сымэджэщым нэсыгъ. КъызыфэкIуагъэр зареIом, Зулхьаджэ зэрылъ палатэр къыраIуагъ, дежурнэ хирургыри фэплъырынэу сымэджэщым къыдычIэнагъ...

...Унагъом исхэм апэу Дэхащэ пкIыхьэпIэ гузэжъогъоу ынэ кIэкIыщтыгъэм ерагъэу къыхэкIыжьи, къэлъэтагъ, рэхьатыжьы шIоигъоу пIэгум зыщызэпыригъази шъхьаекIэ, гупшысэ жъугъэр къызышъхьарэом, чъыер теужьи, ащ нахьыбэрэ щылъыжьынкIэ фэмыеу, пчэдыжь сэбахьым къыдэтэджыгъ. Унэ кIоцIыр джыри шIункIэу, дэпкъымэ, унэ плIачIэмэ зарифызылIэу зигъэбылъыщтыгъэ.

Макъи-лъакъи тыди къыщыIущтыгъэп, хьэхэм ячъыепIэшIоу дунаир рэхьатыгъ. ЕтIанэ ежь Дэхащэ къежэщтыгъэхэм фэдэу, нэфшъэгъо атакъэмэ пчэдыжьыр зэкIащэу, зэпэджэжьхэу рагъэжьагъ. Дэхащэ пытым къычIэкIи, остыгъэр хигъэнагъ, амдэз ышти, нэмазыр зешIыхэм, нэмазлыкъым къытемыкIыжьзэ, къыблэм ынэгу зэрэгъэзагъэу, джыри зэ къыпчъыгъ:

— Ахьузи билахьи минэл щэйтIани рэджым, бисмилахьи рахьмани рахьим — тыдэ щыIэ хэтырэ сабыий унэшIу къыщыпфэнкIэ о сыолъэIу, си Алахьэу зыкIуачIэ иныр; Оры, зауи машIуи ахэр щызыухъумэнхэ зылъэкIыщтыр. Амин! — ыIэхэр къыIэтхи, Iэгухэр ынэпашъо ригъэчъагъэх. ЕтIанэ пыщылъ Iофхэр зэтезэрэгоу ышъхьэ къызеохэм, ублапIэу фэхъущтым еусэу, зиплъыхьагъ. ИлIыжъ джыри къэмытэджыжьыгъэу, рэхьат дэдэу чъыепырхъым кIэпщэу мэчъые. Дэхащэ хьалыгъу хьакушэр мы пчэдыжь ыгъэжъэщтыти, жьы хьазырэу къыкIэтэджагъ, пхъэри къызэпиупкIи, хьакур зэригъэплъынэу машIор ришIыхьагъ.

«Тэджэпсыр — дэгъу, лъэтэныр къимыкIыгъагъоти» — зэриIожьыгъэ, лъэтэншIалъэу пчыхьэм ыгъэхьазырыгъэм псынкIэу екIуалIи, техъонхэр хы. Мары чэмыри ыщыгъах, щэри ыгъэпщтагъ, унэм зэIэнхэри къикIыгъэх. Пчэдыжь уахътэр зэрилъэкIэу къэкIо, нэфылъэр къызэкIичынэу ригъэжьагъ. Чылэр самбырэу пчэдыжьыпэ чъые IэшIум елъэшъу. Ошъо чэпэплъыр сэхътан плъыжьэу шIэтэу зэIыкIзэ, тыгъэр мэшIо чышэу фытагъэу, кIуашъэзэ ащ къыдэкIуае. Жьы чъыIэтэгъэ къабзэм уигъэшхэкIэу бгъапэм щэзечъэ, къэпкIухьанкIэ лъэшэу тхъагъо.

...Тыгъэр чъыг шъхьапэмэ ашъхьащысэу, чэм-мэлхэм ядэфыгъо дэдагъ жьыр IуфэфыкIэу къелъэкIонзэ, янэжъхэм адэжь ипхъорэлъф цIыкIоу Асыет пчэдыжьым къызыдахьэм. «Амал уиIэмэ, Асыет, къыпIуиутэу угъыкъон, нанэ ыгу цыхэшъ, тхьамыкIэм ыгучIэ ипхыщт, фэсакъзэ еIу: хъугъэ дэдэр къыфэмыIуат», — янэ игущыIэхэр ыгу къэкIыжьыгъэх. Асыет янэ къызэрелъэIугъагъэр ыIушъхьэ къыфызэу телъ, ау зэнэкъокъужьми — ар къыфэпсынкIагъэп. Дэхащэ пчъэм къызэрикIэу ипхъорэлъф къылъэгъугъ, гомыIу-шъхьагугъоу, шъэф горэ хилъагъоу, ыгу иучъыIыкIыгъэу, щтагъэу къыпэгъокIыгъ, икъэкIуакIэ шIомытэрэзэу, ынахэ ушIункIыгъэу къыIуплъагъ. Асыет зэрэгумэкIырэр къыхэщэу, ыIупшIэ хъублаблэу, къыIощтыр къызэрехьылъэкIырэр хэпшIыкIыщтыгъэ: ынэхэр щтагъэу чэрэзхэу, ыIэхъуамбэхэр ыпIытIыщтыгъэх, хьылъэу жьы къыщэщтыгъэ.

— Ал, Асыет, уикъэкIуакIэ сшIотэрэзыхэп, нынэ... КъаIо моу шIэхэу сызэгомыгъэутэу: уиеджэн хэуни сыда непэ укъызкIэкIуагъэр?

— А, нан, Зулхьаджэ къезаохи, сымэджэщым тыгъуасэ чIагъэгъолъхьагъ...

— Тхьэр къысао гущи, сыд гущэр къыохъулIи адэ, кIэлэ мыгъу! А сшIагъэ гущ, а пкIыкъыпэгъокIи, уIэгъэ хьылъэхэр зэрылъым рищагъ.

Зулхьаджэ тыр къызышъхьащэуцом, ынапIэхэр къыIэтыхи, къеплъыгъ, къызэришIэжьыгъэр мыгъуащэу тIэкIуи ыIупшIэхэр къэхъублэблагъэх. Ау къэгущыIэн ылъэкIыгъэп, пшъыгъэу ынапIэхэр зэтырипIожьыгъэх. Ащ ышъхьэ зэблэдзыгъэу бинтхэмкIэ зэкIэпхыхьэгъагъ, ынэпкъ-пэпкъыхэм, утынхэм ялъэужэу, хьаплъ-шэплъэу уIагъэхэр ателъыгъэх. А шъобж хьылъэхэм ямылъытыгъэу ыкъо ипсауныгъэкIэ щынагъо зэрэщымыIэр хирургым къызыреIом, Хьэлэщтэ лIыжъыр къэгушIожьыгъэу чылэм къыгъэзэжьыгъ...

Мафэм инэфылъэ дахэ къызэриштэу, гугъэпIэ-IэшIур ыгушъхьэ телъэу Сусаекъо Саидэ ящагу къыдэкIыгъ, плъызэу Зулхьаджэ икъэмыкIуакIэ шIомытэрэзэу зеплъыхьэ, гумэкIым зэлъырагъэубытэу, гупшысэу къышъхьарыохэрэм гур къафызы. «Бэу къалэр пшъэшъэ дэхабэм рыбай, нэмыкIым зыгорэкIэ дехьыхымэ шIэ?» — чъыIэ-чъыIэу ыгу къелъадэ, ау етIани: «ЗыщыI, пшъашъ» ыIорэм фэдэу, зыгорэм игущыIэхэр зэхихэу къышIошIы. Джаущтэу мафэхэр, мазэхэр къызэкIэлъэкIох.

ГугъэпIэ IэшIур Саидэ шъэфэу зыдиIыгъыми, уахътэу блэкIырэм хигъэгупшысыхьэу, къыфырикъоу ыгукIэ ехъырэхъышэ, апэрэ мафэхэм афэмыдэу, ичэщи имафи нахь кIыхьэ хъугъэхэу къыщэхъу. Пчыхьэрэ Саидэ изакъоп: нэщх-гущх сэмэркъэур аIулъэу Баджэкъо Хьисэ икуп зыкъыфырагъэхьы. Ары, Хьисэ уеплъынкIэ кIэлэ гохь, Iуш, инженер, ау тхьагъэпцIыгъэ-ерышыгъэр зэрэхэлъыр гъуащэрэп. Зыфэе пстэури фызэшIокIын ылъэкIынэу къыпшIуегъэшIы. Адэ еплъыба, зыкъуиубытэнэу, фэучэлэу хэщэ-нащэ фэхъугъэхэри къыкъокIыгъэх.

Зы пчыхьэ ШъэузекIомэ япхъу Мерэмэу Баджэкъомэ апышIыхьагъэр, щыбжьый лагъэ ыIыгъэу мэл-чэмхэм якъыдэхьажьыгъом Сусаекъомэ адэжь къыIулъэрэзагъ. Саидэ янэ щыуан-хьакъушыкъумэ ахэсэу мэлъакIэти, шIэхэу ар къылъэгъугъ, къыфэкIэщыгъуаеу: «КъакIо, Мерэм, къакIо, еблагъ. Умыщын, хьэ ябги тиIэп тэ», — ыIозэ, фэнэгуихыгъэу пэгъокIыгъ. Адрэри Iупэ-бзапэу, жабзэм фэсэнаущэу, шъорышIыгъэ-кIэщыгъоу къыбгъодэхьагъ.

— Сыд шъуикъэбарыр, Щэриф, шъупсауба?

— Тыпсау дэд, Мерэм, шъори шъупсаухэмэ...

Джаущтэу шъузитIум рагъажьи, зэрэгъэгущыIэзэ, кIэлэ къэщэн-дэкIонми нэзэрэгъэсыгъэх. Мерэм ащ ежэщтыгъ пIонэу, ынэхэр зэкIэм къэлыдыгъэх. Хьакощым дэуцуагъэу къаджэзэ, гущыIэр къызэтритакъоу къеIуатэ:

— Арыба сэ сIорэр: ушIобылымынэу, пIорэр къыбдиIонэу, шIу уилъэгъунэу шъхьэгъусэгъу бгъотымэ нахьышIу. УныбжьыкIэ зыхъукIэ узыгъэтхъэщтыри узыгъэлIэщтыри къэшIэгъуай. Ар къэсэзгъаIорэр, мары ори уипшъашъэ идэкIогъу... Делэм уемыупчIэу икъэбар къыуеIуатэ зэраIоу, тэри ти Хьисэ щыс джыри... Тызажэрэр бэшIагъэу нысэ, нысэ цIыкIу къытфищэнэу, тыфэджэгунэу, тыфэчэчэнэу... Къыщэни ащ ымыгъоткIэ арэп, чылэ къэбарэп ыкIи, ау кIо мыдэ къегъэжьэгъахэ хъугъэшъ, къэсэIо нахькIэ. ГущыIахэмэ, Тхьэ сIон, ыжэ къыдэмызэу мы чылэ коим къыдэчъэнэуи пшъэшъэ Iаджи къикIын. Ау ежь кIэлэ мыгъор, лъэшэу хэплъыхьащэ. КIо ар бгъэшIэгъонэу щытэп, кIэлэ къабзэба, кIэлэ еджагъэба!..

Мерэм ышъхьэ къыукъощыгъэу шъэфэу къеIушъашъэ:

— Хьисэ Саидэ фаеу зэхэсхыгъ, кIалэмэ къакIэIукIыгъэу... Блэгъэ пстэури зэфэдэп, Щэриф, узхэхьащтыри узхэкIыщтыри пшIэн фае, щыIакIэм Iаджи къырэкIо...

Мерэм «шъхьалыр» къырещэкIы, къеIуатэ къэбарыр къызэригъафэу. Щэрифэ зимыгъэсысэу ащ кIэдэIукIы, зэхихырэ гущыIэхэм зыгорэущтэу къаухъыжьы, аркъэнэу ыпшъэ зыкъырашIэ, ыпхъу насыпэу фэхъущтым фэхъуапсэу, Хьисэ идунэе щыIакIэ гушIоу ар хэплъыхьэ. «Къыфаемэ — дэрэкIу» — ыпхъу ищыIэныгъэ ащ рипхы шIоигъоу, зэ шъхьаем къеIо, ау Саидэ ыIощтышIэщтыр ымышIэу, зызэтыриIажэу хегъэгупшысыхьэ.

Мерэм ащ ыужи имыхэбзэгъахэу Сусаекъомэ адэжь зытIо-зыщэ зыкъыригъэхьыгъ, тхьачэт укIыгъи зыдиIыгъэу Щэрифэ игуащэ игъусэу Цацыу дэжь къакIуи щысыгъ.

Саидэ урокэу ытыщтхэм яплан зэхигъэуцоу иунэ зэIыхыгъэ цIыкIу исэу тхэщтыгъэ янэ пчъэр къыIуихи къызехьэм. Ар зыгорэм зэрэфаер, зыгорэ къызэриIощтыр пшIэнэу къеплъыгъ.

— А Саид, сыоупчIы сшIоигъу, — къыригъэжьагъ Щэрифэ ныIушъабэу, гъэшIобзэ макъэкIэ.

(Джыри къыкIэлъыкIощт).

ЛЪЭПКЪ ИСКУССТВЭР — ТИБАИНЫГЪ

ШыкIэпщынэр жъы хъурэп

Лъэпкъ музыкальнэ Iэмэ-псымэхэмкIэ орэдышъохэр къегъэIогъэнхэмкIэ Адыгэ Республикэм фестивальзэнэкъокъоу щыкIуагъэм КIыкI Хьазрэт хэлэжьагъ. ШыкIэпщынэм ибзэпсхэр зэригъэжъынчыгъэхэм зэхэщакIомэ уасэ фашIи, щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ.

ШыкIэпщынэр ижъырэ адыгэмэ зэхахьэхэм, хьакIэщхэм ащагъэфедэщтыгъ. Фольклорым лъапсэу иIэр бгъэбэгъонэу уфаемэ, шыкIэпщынэр тимузыкальнэ искусствэ лъэшэу ищыкIагъ. Тиансамблэ цIэрыIохэу «Налмэсымрэ» «Ислъамыемрэ» шыкIэпщынэр яоркестрэхэм ащагъэжъынчы.

КIыкI Хьазрэт «Ислъамыем» хэтыгъ, ансамблэм лъэпкъ орэдышъохэр къыщыригъаIощтыгъэх. Икъуаджэу Нэшъукъуае щыпсэунэу кIалэм зегъэзэжьым шыкIэпщынэр зыщигъэгъупшагъэп. Хэгъэгу зэошхом ТекIоныгъэр къызыщыдахыгъэр илъэс 65-рэ зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъум КIыкI Хьазрэт адыгэ къэшъо мэкъамэхэр шыкIэпщынэмкIэ къыщыригъэIуагъэх. Ифэшъуашэу щытхъур фаIуагъ.

Абыдэ Артуррэ Тхьагъэпсэу Байзэтрэ зэгъусэхэу фестивалым хэлэжьагъэх. Адыгэкъалэ къикIыгъэ кIалэхэм гур зыфащэ. А. Абыдэр ансамблу «Жъыум» хэт, лъэпкъ шIэжьым епхыгъэ зэхахьэхэм, библиотекэхэм ащыкIорэ зэIукIэхэм бэрэ ащытэлъэгъу. Фестивалым хагъэунэфыкIырэ чIыпIэр Абыдэ Артуррэ Тхьагъэпсэу Байзэтрэ къыщыдахыгъ.

Тхьагъэпсэу Байзэтрэ Абыдэ Артуррэ.

Спортым щыцIэрыIохэр

Щытхъур къытфэзыхьырэмэ ащыщ

КIымэфэ Олимпиадэ джэгунхэу Ванкувер щыкIуагъэмэ Мыекъуапэ щапIугъэ Елена Доронинар ахэлэжьагъ, Урысыем бобслеимкIэ ихэшыпыкIыгъэ командэ хэтэу я 9-рэ чIыпIэр къыдихыгъ. Адыгэ къэралыгъо университетым физкультурэмрэ дзюдомрэкIэ иинститут Е. Доронинам къыухыгъ, педагогикэ шIэныгъэхэмкIэ кандидат, спортымкIэ дунэе класс зиIэ мастер, Адыгэ Республикэм атлетикэ псынкIэмкIэ ирекорд ыгъэуцугъ. Адыгеим ищытхъу спортышхом щызыIэтырэ Елена Доронинар янэ-ятэхэм адэжь къызэкIом Мыекъуапэ тыщыIукIагъ.

— Олимпиадэм сызэрэхэлэжьагъэр сэрыкIэ гушIуагъоу щыт, — еIо Елена Доронинам. — Канадэ дахэу къызэрэщытпэгъокIыгъэхэр, спорт зэнэкъокъоу сызэплъыгъэхэр егъашIи сщыгъупшэщтхэп. ТихэшыпыкIыгъэ командэ хоккей зэрешIагъэм, лъэрычъэхэм атетхэу спортсменхэр зэрэзэнэкъокъугъэхэм, Канадэ ичIыпIэ дахэхэм сшIогъэшIэгъонэу сяплъыгъ.

— Канадэр нэмыкI хэгъэгумэ ябгъапшэмэ сыда къазэрэхэщырэр?

— Рагъэжьэрэ Iофыр гъунэм нагъэсы. Куо-хьау амышIэу, шъабэу, тынчэу зэхэщэн Iофхэм апылъых. УзэряупчIырэм иджэуап къыуатыжьзэ, уагъэгъуазэ, зыгорэм узэрэкIэупчIагъэм пае укIагъэгъожьырэп.

— Елена, Олимпиадэ джэгунхэм уахэлэжьэнэу угугъэщтыгъа, сыдигъуа къызыуаIуагъэр Ванкувер узэрэкIощтыр?

— Нурбый, уиупчIэ къызгурэIо. Интернетым къэбарэу къырахыгъэм ыгъэплъэхъугъэр макIэп. Сэ слъэкъуацIэ Канадэ кIощтхэм ахатхагъэп. Зыгорэ сымаджэ хъумэ, зэнэкъокъухэм афэмыхьазыр зыхъукIэ, сэ ащ ычIыпIэкIэ Ванкувер сагъэкIощтэу Интернетым къыратхэгъагъ. ТхьамэфитIу къэнагъэу УФ-м итренерхэм Канадэ сызэрэкIощтыр къысаIуагъэми, сымыгумэкIыщтыгъэу слъытэрэп. Канадэ сыщыIэу мэфитIу къызэнэм зэнэкъокъухэм сахэлэжьэщтэу сагъэгугъагъ.

— Бобслеир спорт лъэпкъ къызэрыкIоп. ТекIоныгъэ къыдэпхыным пае анахьэу къыхэбгъэщын фаер къытаIоба.

— НэбгыритIу тэхъушъ, тызэгурыIон фае. Бобым изытет мэхьэнэ ин иI. Бобыр фыхахыгъэ гъогум псынкIэу къырыкIоным фэшI апэрэ нэгъэупIэпIэгъухэм зэрепфыжьэрэм, зэрэбгъэIорышIэрэм ямэхьанэ зыкъеIэты.

— Бобыр Елена Доронинам рефыжьэ, Анастасия Скулкинар пилотэу игъус...

Еленэ мэщхы. Бобыр нэбгыритIуми зэрагъэIорышIэрэр, зэнэкъокъумэ зафагъэхьазырзэ пэрыохъоу къызэранэкIыхэрэм къатегущыIэ. Тхьаусыхэрэп, спорт лъэпкъэу къыхихыгъэм ишъэфхэр къызэпкъырехых.

— Бобыр епфыжьэу уитIысхьэмэ пилотым угурыIоныр IэшIэхэп. ТызэдэгущыIэнэу игъо тифэрэпышъ, автоматикэм фэдэу хэти ипшъэрылъ егъэцакIэ.

Я 9-рэ чIыпIэр дэя?

— Олимпиадэм я 9-рэ чIыпIэр къызэрэщыдэшъухыгъэр гъэхъагъэкIэ шъуфалъытэ. Медальхэм шъуафэбэнэным шъуфэхьазырыгъа?

— Техникэу бгъэфедэрэм мэхьэнэ ин дэдэ иI. Бобэу тэ тызэрысыгъэмкIэ медаль къэтхьын тымылъэкIыщтыгъэу зылъытэрэмэ адесэгъаштэ. Олимпиадэм угукIэ, уишIэныгъэкIэ уфэхьазырыми, узышIокIын умылъэкIыщт пэрыохъухэм уаIокIэ. Ахэр тэ къытэлъытыгъэхэп, спортымкIэ пащэу тиIэмэ уиупчIэ афэбгъэзэныр нахьышIу.

— БобымкIэ тIогъогогъо нэпкъым шъукъехыгъ. Апэрэ уплъэкIуным я 16-рэ чIыпIэм шъущыIагъ.

— ЯтIонэрэ уплъэкIунэу тиIагъэр нахьышIоу дгъэцэкIагъэ. Зы секундэп къызэрэттекIуагъэхэр. Арышъ, тапэ итыгъэхэм зэрэтшIуахьыгъэр секундэм ипшIэнэ пчъагъ.

— Зэнэкъокъухэм зафэжъугъэхьазырыныр къышъохьылъэкIа?

— БобымкIэ къэчъапIэхэр зиIэхэр бэ хъухэрэп. Москва хэкур, Прибалтикэр, Германиер, США-р, Канадэр...

— Спортым узыхэтыр бэшIагъэ. Къиныгъоу къызэбнэкIыгъэмэ уафызэплъэкIыжьа?

— 2009 — 2010-рэ илъэсхэр сэрыкIэ анахь къиныгъэх. Спортым сыхэкIыжьыным сынагъэсэуи уахътэ къысэкIугъ. Олимпиадэм хэлэжьэщтыр къызэрэхахырэ шIыкIэм уимыгъэразэу чIыпIэ узифэкIэ узылъыхъурэ джэуапыр къэгъотыгъошIоп.

Пшъэшъэгъухэр, нэIуасэхэр

— Москва ущэпсэуми, Адыгеир пщыгъупшэрэп. Хэта анахьэу бгъэныбджэгъурэр?

— Мыекъуапэ ия 5-рэ гурыт еджапIэ къэсыухыгъ. Тренерэу Наталья Кондратенкэр сипащэу атлетикэ псынкIэм зыфэзгъасэщтыгъ. Лъэшэу ащ сыфэраз. Къысэушъыйзэ гъогу тэрэз сытырищэ шIоигъуагъ. Москва ныбджэгъушIоу щысиIэмэ ащыщых Цуамыкъо Бэлэ, НэпшIэкъуй Мэдинэ. Тызэгъусэу концертхэм тяплъы, къэбархэр къызэфэтэIуатэх.

— Уянэ-уятэхэр спортым зэрэхэщагъэхэм ишIуагъэ къыокIа? Уятэу Анатолий шIэныгъэхэмкIэ доктор, профессор. Уянэу Наталье шIэныгъэхэмкIэ кандидат.

— СикIэлэегъаджэхэуи ахэр сэлъытэ, сиупчIэжьэгъух. Агу къысэгъоуи къыхэкIышъ, сызэрэзекIощт шIыкIэр сэр-сэрэу къыхэсхын фаеуи мэхъу.

— 2014-рэилъэсым Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкIощтмэ уахэлэжьэнэу зыогъэхьазыра?

— АщкIэ къыосIощтыр сшIэрэп. Олимпиадэм изэхэщакIомэ сахэтынэу сыфай. ЕджакIо ащ пае сыкIонкIи пшIэхэщтэп.

— Елена, Москва зыщыбгъэзэжьыщт мафэр къэсыгъ. Уигъогу утехьажьыныр къыохьылъэкIа?

— УиIахьылхэр къэбгъэнэнхэшъ, гъогу чыжьэ утехьажьыныр сыдигъокIи къин. Москва Адыгеир щамышIэу сIорэп. Тиспортсменхэр, культурэм иIофышIэхэр къызыкIохэкIэ тимэфэкIым фэд.

— Гъогумаф. УигухэлъышIухэр къыбдэхъунхэу пфэсэIо.

— Тхьауегъэпсэу.

Сурэтым итыр: **Олимпиадэ джэгунхэм ахэлэжьэгъэ Елена Доронинар.**

НэкIубгъом итхэр зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаIэр

ДЭРБЭ ТИМУР

Редакцием зыдэщыIэр:
385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,
редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэхэрэмкIэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкIыжь ахьы. Къатхэхэрэмрэ гъэзетым щылажьэхэрэмрэ яеплъыкIэ зэтемыфэн ылъэкIыщт. Гъэзетеджэхэм къытфагъэхьырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкIи къэзытхыгъэхэм аIэкIэдгъэхьажьыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр 6411
Индексхэр 52161 52162
Зак. 724

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00